

Ο Κολοκοτρώνης κοιτά από ψηλά

/ [Γνώμες](#)

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἰακώβου Κάνακη

Τὶς ἀνοιξιάτικες μέρες σὰν ἐτοῦτη πού γράφω δὲν ξέρω πὼς ἀλλὰ κάτι ὁδηγεῖ τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά μου νὰ γράψει, νὰ καταγράψει καὶ νὰ χαράξει ἐπάνω στὸ χαρτί. Εἶναι φορές σὰν ἐτοῦτη πού ἐμπνέεσαι ἀπὸ τὴν δημιουργία καὶ θέλεις χωρὶς λόγο νὰ στέκεις μὲ τὸ πρόσωπο μέσα ἀπὸ τὸ τζάμι καὶ νὰ κοιτᾷς, νὰ κοιτᾷς χωρὶς νὰ σκέφτεσαι κάτι συγκεκριμένο. Ἐνα τέτοιο δειλινὸ ἦταν πού ἐμφανίστηκε ὁ ἥρωας τοῦ βιβλίου πού κρατᾷς στὰ χέρια Σου. Ἦρθε ντυμένος στὰ λευκὰ ἐπάνω σέ ἄλογο, μεγαλοπρεπὴς μὲν ἀλλὰ καὶ προσιτός, πελώριος ἀλλὰ καὶ τόσο οἰκεῖος. Ὁ ἥρωας πού δὲν ἤθελε οὔτε ἤξερε ὅτι θὰ γίνεῖ ἥρωας. Αὐτὸ τὸ δειλινὸ πού ἔμοιαζε φαινομενικὰ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα εἶχε κάτι ἰδιαίτερο, κάτι μοναδικό.

Ἐνας ἄνθρωπος ντυμένος ἀπλά, τράβηξε γιὰ τὸν ἀνήφορο τῆς πόλης καὶ ἔφθασε στὸ πιὸ ψηλὸ τῆς σημεῖο. Ἀγνάντεψε τὸν τόπο καὶ αὐτός ὁ τόπος εἶναι τόπος φοβερός, μυρίζει μπαρούτι καὶ μοσχοβολᾷ λιβάνι. Ἐβλεπε, σκεφτόταν λίγο κι

ἔκλαιγε καὶ ἐνῶ σκούπιζε τὰ δάκρυά του, συνέχιζε μὲ ἕνα ἀναφιλητὸ τὸ ἀγνάντιο του. Φαινόταν κουρασμένος μὰ εἶχε μία σπίθα δυνατὴ στὸ διαπεραστικὸ βλέμμα του. Ἦταν γερασμένος ἀλλὰ ἀκόμα ζωντανὸς καὶ κάπως ἀγανακτισμένος. Πικραμένος καὶ σκεπτικὸς καὶ ἴσως ἀπογοητευμένος. Ἐβλεπε μπροστὰ του νοερά μάχες, καρυοφίλια, μπαρούτι καὶ τόσα ἄλλα ποὺ τὸν ἔφερναν πολλὰ χρόνια πίσω. Ξαναζοῦσε στιγμὲς μὲ ἀγωνίες, μὲ φόβο ἀλλὰ πού μὲ τρόπο παράξενο τὶς νοσταλγοῦσε. Θυμήθηκε, καθῶς ἕνα σύννεφο ὁμίχλης ἄρχιζε νὰ κρύβει τὸ ἀγνάντεμά του, θυμήθηκε στιγμὲς ποὺ τὸν ἀκολουθοῦν καὶ ποὺ στιγματίσαν τὴν ζωὴ του, τὴν δική του καὶ τόσων ἄλλων. Εἶδε καὶ πάλι νὰ χύνεται τὸ αἷμα σὰν ὀρμητικὸ ποτάμι, νὰ χωρίζει γονιὸς ἀπὸ τὰ παιδιὰ του, ἄνδρας ἀπὸ τὴ γυναῖκα του, ἀδελφὸς μὲ ἀδελφὸ του... Καὶ τὰ ἔβλεπε τόσο ζωντανὰ μπροστὰ του, σὰν νὰ τὰ ξαναζοῦσε, ποὺ ἄρχισε πάλι τοὺς ἀσταμάτητους ἀλλὰ κι ἡσυχους κλαυθμυρισμούς. Εἶδε μπροστὰ του γρήγορα μία ὀλάκερη ζωὴ, γεμάτη ἀγώνα ἀτελεύτητο ποὺ οἱ ψυχὲς ἀναφωνοῦν ὅτι δὲν θὰ ἀντέξουν ἄλλο. Θυμήθηκε ἐκεῖνες τὶς γυναῖκες ποὺ ἔπесαν μὲ τὰ μωρὰ στὴν ἀγκαλιὰ καὶ ἐθαύμασε καὶ πάλι τὴ φλόγα ποὺ καίει μὲς στὰ στήθια τῶν ἀνθρώπων, θαύμασε τὴν πίστη καὶ τὸ μέγεθος τῆς θυσίας. Θυμήθηκε τὰ ἔντονα τὰ χτυποκάρδια, τὶς νύχτες μὲς στὰ δάση, τὰ δάση ποὺ ἔγιναν φιλόξενα καὶ θέρος καὶ χειμῶνα. Κι σπάσαν χέρια, πόδια καὶ καρδιὲς ράγιζαν. Χωρὶς νὰ τὸ θέλει ὅλα τὰ ἔβλεπε μπροστὰ λὲς καὶ γύριζαν πάλι κεῖνα τὰ χρόνια.

Σὲ λίγο βγῆκε ἡ σελήνη ποὺ τὰ σύννεφα κυνήγησε καὶ δὲν ἔμεινε οὔτε ἕνα. Ἐμεινε μόνη τῆς αὐτῆς, νὰ βασιλεύσει στὴν νυχτιὰ ἀνάμεσα σ' ὅλα τὰ ἄστρα κρατώντας ἕνα μέρος στὸ παράθυρο, ποὺ κρέμονται οἱ κουρτίνες μὲ τὶς δαντέλες. Καὶ τότε καινούργιο ταξίδι στὴν σκέψη αὐτοῦ τοῦ καβαλάρη.

Ἦταν στιγμὲς ποὺ σκέφθηκε, ὅταν μαζεύονταν πολλοὶ καὶ τρώγαν κι ἔπιναν τὸ πιὸ γλυκὸ κρασί ποὺ ὑπάρχει, αὐτὸ τῆς λευτεριᾶς ποὺ ὅμοιο δὲν ἔχει. Τρώγαν, ἔπιναν, τραγουδοῦσαν καὶ ἐξιστοροῦσαν. Ἐλεγαν γιὰ τὶς μέρες στὰ κάστρα, γιὰ τὸ σπαθὶ ποὺ ἔβγαζε φωτιά. Τότε ἦταν ἀπίστευτο τὸ πῶς ἐνώνονταν οἱ Μωραῖτες μὲ τοὺς Ψαριανούς, οἱ Κρηῖτες μὲ τοὺς Μακεδόνες. Πῶς γίνονταν μία ὁμορφὴ παρέα ποὺ τραγουδοῦσε καὶ ὁ ἕνας ζοῦσε στὸν ἄλλον, πῶς ὁ ἕνας χωροῦσε τὸν ἄλλον; Πῶς πηγαίναμε ἀπὸ τὸ ἐγὼ στὸ ἐμεῖς; Τό εἶπα θυμάμαι καὶ στὴν Πνύκα αὐτό καὶ προέτρεψα τοὺς νέους. Ἐτοῦτες οἱ συναντήσεις ἔμοιαζαν μὲ τὸ Τριπολιτσιώτικο κρασί ποὺ σὲ ξαναγεννᾷ. Τοῦτες οἱ κουβέντες τόσο ζεστὲς κι ἀληθινὲς ποὺ ἐνιωθες ὅτι δὲν εἶσαι μόνος, πῶς ἔχεις οἰκογένεια ἱερή, πῶς σὲ ἐνώνουνε πολλὰ σὲ τοῦτα ἐδῶ τὰ μέρη. Τοῦτες οἱ συζητήσεις ἄναβαν μὲ πόθο τὶς καρδιὲς ποὺ δὲν εἶχαν μάθει ἄλλον νὰ ἔχουν στὸ κεφάλι. Καὶ ἐκεῖ ποὺ ὅλοι γλεντοῦσαν, ἕνας ἔφευγε πιὸ μακριά, καὶ μοναχὸς μοιρολογοῦσε. Ἦταν τότε ποὺ θυμόταν μία μάνα, μία γυναῖκα, μία ἀδελφή. Καὶ τότε πάλι ἕνας ἄλλος τὸν πλησίαζε, τὸν χτύπαγε στὸν ὦμο καὶ τὸν

παρηγοροῦσε. Δὲν μιλοῦσαν, δὲν χρειαζόταν ἄλλωστε. Ἦξερε ὁ ἕνας τὸ ἄλλουνοῦ τὰ μάτια νὰ διαβάζει. Καὶ αὐτὸ τὸ σφίξιμο στὸ χέρι, ἔσφιξε μυστικὰ καὶ τὶς καρδιὲς ποὺ μὲ μιᾶς ἔδιναν ἕναν μυστικὸ ὄρκο ποὺ ὁ Ρήγας πρωτοεῖπε. Δύσκολες στιγμὲς μὰ καὶ μοναδικές!

Κεῖνα τὰ χρόνια δὲν διέκρινες ἄνδρες, γυναῖκες, γέρους, παιδιὰ, ὅλοι λὲς κι ἦταν μία γροθιά. Ὅλοι ποθοῦσαν νὰ ζήσουν, ὅλοι ποθοῦσαν γι' αὐτὸ ποὺ ὁ Θεὸς μᾶς χάρισε ἀπλόχερα, τὴν λευτεριά. Γεννήθηκαν καὶ πέθαναν πολλοὶ χωρὶς νὰ ζήσουν αὐτὴν τὴν χαρά. Γεννήθηκαν καὶ πέθαναν καὶ δὲν χάρηκαν μιὰ ἀνάσα ὀλάκερη, ἐλεύθερη. Τί μαρτύριο κι αὐτὸ ἀλλιώτικο ἀπὸ τ' ἄλλα! Γεννήθηκαν καὶ πέθαναν μὲ τὴν ἐλπίδα, μὲ μιὰ ἐλπίδα ποὺ ἔγινε εὐχὴ γιὰ τὰ παιδιὰ, τὰ ἐγγόνια ἢ τὰ δισέγγονά τους...

Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἦταν γεννημένοι γιὰ νὰ εἶναι πρῶτοι, δὲν ξέρουμε γιατί, αὐτὴ εἶναι ὅμως ἡ ἀλήθεια. Ἦξεραν γιὰ τὸ Φῶς καὶ τὸ ἔβαλαν μέσα τους καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν γίνονταν οἱ ἴδιοι φῶς, φῶς ἀνέσπερο. Γινόντουσαν φῶς καὶ φωτιά, φῶς καὶ ἀχτίνες. Ἦταν πάντα φωτοφόροι καὶ ἔγιναν φωτοδότες. Ζοῦσαν πολλὲς καρδιὲς σὲ ἕνα σῶμα ἢ πολλὰ σώματα σὲ μιὰ καρδιά. Ἦταν ἔτοιμοι νὰ πεθάνουν γιὰ νὰ μὴν χάσουν αὐτὸ τὸ φῶς καὶ πράγματι πέθαναν πολλοὶ καὶ ἔτσι δὲν πέθαναν.

Καὶ ὁ Καβαλάρης γύρισε τὸ βλέμμα του πρὸς δυτικὰ καὶ εἶδε καθαρὰ τὴν «Ἐξοδο», ἐκεῖ στὸ Μεσολόγγι. Τί νὰ πρωταγνάντεψε ἀπὸ ἐκεῖ; Παλληκάρια ἕνα κι ἕνα. Δίδαξαν μὲ μάθημα βαθὺ ὅλους τους λαοὺς, τί εἶναι νὰ πεθαίνεις γιὰ ἰδανικά! Καὶ οἱ ξένοι, οἱ Φιλέλληνες ἀπόρρησαν μαζί μας. Πῶς εἶναι δυνατόν, μία χούφτα ἄνθρωποι νὰ διδάξουν ὅλους τους λαοὺς; Αὐτοὶ δίδαξαν πῶς ἕνας ἄνθρωπος γίνεται σύμβολο, τὸ σύμβολο τῆς Ρωμιοσύνης. Ἔτσι γίνεται καὶ ἡ ἱστορία ἔγινε ἱερή. Καὶ ἐκεῖ ποὺ κοιτοῦσε δυτικὰ ὁ Καβαλάρης ἦρθε ἕνα πουλί, θὰ ἦτανε ἀηδὸνι θαρρῶ καὶ ἄρχισε νὰ ψέλνει καὶ νὰ ἀφηγεῖται τὰ δικά του.

«Ξυπνάει ὁ κόσμος μὲ χαρά, χωρὶς καημὸ καὶ πόνο,
τὸ ἔρμο Σουλὶ μόνο ξυπνάει στὴ συμφορά».

Ἔτσι εἶδε, καὶ σὲ λίγο ὁ νοῦς τοῦ Καβαλάρη ξεκίνησε τὸ ταξίδι καὶ πάλι. Θυμήθηκε πῶς σὲ ἐκεῖνον τὸν τόπο οἱ καρδιὲς κοιμοῦνταν καὶ ξυπνοῦσαν καὶ πάλι μὲ ἕνα μαχαίρι στὴν καρδιά. Φοβοῦνταν κάθε μέρα, νὰ μὴν ξυπνήσουν στὴν σκλαβιά. Καὶ ἐνῶ ἡ αὐγούλα ξεπρόβαλλε τὸ ἴδιο τὸ μαχαίρι ἔμπαινε λίγο πρὸς βαθιά καὶ ἔκανε τὰ πράγματα πιὸ ὀδυνηρά. Καὶ ὁ πόνος αὐτὸς ἔκοβε τὴν ἀνάσα. Καὶ ἦρθε πάλι τὸ ἀηδὸνι καὶ εἶπε μὲ φωνὴν τρεμάμενη:

«Δὲν ἀντέχω ἄλλο κὶ ἐγὼ νὰ μοιρολογῶ,
θέλω νὰ γενῶ ἀηδὸνι λευτεριάς καὶ ἄκρατης χαρᾶς».

Καὶ ὁ Καβαλάρης ἄρχισε καὶ πάλι τὸ κλάμα του τὸ γοερό! Καὶ ὁ νοῦς του πάλι ταξίδεψε καὶ πάλι πῆγε σὲ ἓνα μοναστήρι, κεῖ ποὺ σηκώθηκε τὸ λάβαρο καὶ ὀρκίστηκαν ἀπὸ νέοι μπρὸς στὸν καλὸ Δεσπότη. Στὴν Ἀγία Λαύρα χύθηκαν οἱ πρῶτες ἀχτίδες τῆς λευτεριάς. Ἡ ὥρα εἶχε ἔρθει καὶ ὅλοι τὴν περίμεναν, μία ὥρα ποθητή. Τὸ αἶμα εἶχε νοτίσει ὅλη τὴ γῆ ποὺ βογγοῦσε ἀσταμάτητα. Τὸ αἶμα εἶχε ποτίσει τὴ γῆ τὴν πονεμένη καὶ πλέον μίλησε καὶ αὐτὴ καὶ φύτρωσε κλώνους καὶ κλωνιὰ ποὺ θέριεψαν κι ἔγιναν δέντρα. Καὶ ἡ σπῖθα ἔγινε φωτιὰ καὶ ἡ φωτιὰ γέννηκε βουνὸ, πανύψηλο καὶ ἀπάτητο. Ἡ ματωμένη γῆ, χαίρεται τώρα κι εὐλογεῖ, γέννησε ἡ γῆς καὶ ἔκανε ἥρωες λαμπροὺς ποὺ ρίχτηκαν στὸν ἀγῶνα. Καὶ ἦταν ὁ ἀγῶνας διαρκής. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἦταν ὁ Ἄδης ἀδυσώπητος, ποὺ δὲν χορταίνει εὐκόλα τὸ αἶμα τῶν παιδιῶν. Τότε ἦταν ποὺ οἱ μάνες καὶ οἱ ἀδελφές καὶ ὅλες οἱ γυναῖκες γονάτιζαν στὴν Μεγαλόχαρη καὶ προσκυνοῦσαν... Κι ἐνιωθάν πῶς ὁ οὐρανὸς ἦταν ἀνοιχτὸς κι οἱ μετάνοιες ἔφθαναν στὸν Πλάστη... Καὶ ἡ ὥρα, ἡ εὐλογημένη ὥρα κοντοζύγωνε...

Καὶ ὁ Καβαλάρης συνέχιζε νὰ βλέπει ἀπὸ κεῖ ψηλὰ καὶ νὰ ἀγναντεύει καὶ ὁ νοῦς του μαγευόταν. Θυμήθηκε τούς ἀδελφούς, Νικηταρά, Καραϊσκάκη, τὸν Διάκο, τὸν Ρήγα... καὶ ἄλλους ποὺ πάλεψαν ὁ καθένας ἀπὸ τὸ δικό του μετερίζι. Καὶ ἄλλοι πάλι ποὺ πρόδωσαν καὶ πλήγωσαν τὸ γένος καὶ τοὺς ἴδιους. Τότε εἶδε καὶ σκέφτηκε τὰ βράχια τὰ ψηλὰ κι ἀπόκρημνα καὶ ἐκεῖ μέσα ἔριξε τὶς τελευταῖες σκέψεις. Στὰ Τρίκορφα μέσ τὶς κορφές ἔσπρωξε ὅλα τοῦτα ποὺ δὲν ἦταν ἄξια κανεὶς γιὰ νὰ τὰ μελετάει.

Τότε πῆρε τὸ ὄπλο του ποὺ ἦταν προσκέφαλό του καὶ θαύμαζε τῆς νυχτιᾶς τὰ κατάμαυρα πέπλα. Ἄκουσε ἓνα νυχτοπούλι καὶ ἄρχισε νὰ σιγοτραγουδᾷ:

«Ὅλη τὴ μέρα πόλεμο τὸ βράδυ караули,
τ' ἀγρίμια ἔχουν συντροφιά καὶ κάθε νυχτοπούλι».

Αὐτὸς κι ἄλλοι ἔμειναν ξακουστοί, στὸν κόσμον ξακουσμένοι γιὰ τὴν πατρίδα ποὺ νοιάστηκαν νὰ δοῦνε δοξασμένη.

Καὶ ἐκεῖ ποὺ ὅλα ἡσυχὰ περνοῦσανε τὴν νύχτα, ἄκουσε ντουφεκιὲς πολλὲς καὶ μύρια καριοφύλια. Ἦτανε τὰ κλεφτόπουλα, ποὺ γλίτωσαν πολλὲς φορὲς μέσα ἀπὸ τὰ μαχαίρια. Τὰ καλοδέχτηκε αὐτὸς ὅπως ἔκανε πάντα, τὰ φίλεψε, τὰ πότισε κι ἔστρωσε νὰ πλαγιάσουν. Καὶ τότε μὲ φωνὴ σιγὰ ἄρχισε νὰ τοὺς τραγουδᾷ: «Μάνα μου, τά, μάνα μου, τὰ κλεφτόπουλα...» καὶ μετὰ... «ποτὲ μᾶς δὲν ἀλλάζουμε καὶ δὲν ἀσπροφοροῦμε». Καὶ τέλος τοὺς μακάρισε νὰ δοῦν ὄνειρο, ὄνειρο ἀγαπημένο.

«Κοιμᾶμαι μ' ἓνα ὄνειρο ξυπνῶ μὲ μίαν ἐλπίδα
νὰ ἰδῶ κι ἐγὼ μία μέρα φῶς κι ἐλεύθερη πατρίδα».

Καὶ ὅταν ὅλοι κοιμήθηκαν κι ὅλοι ὀνειρεύτηκαν, ξεκίνησε ὁ ὀπλαρχηγὸς τὸν πόνο
του νὰ λέει:

«Γιατί οἱ Νεοέλληνες ὅλα θέν νὰ τὰ ξεχάσουν, αὐτὰ ποὺ ἐξιστόρησαν κι ἔζησαν ὡς
τώρα;

Γιατί δὲν συμφιλιώνεσθε, τὸν πόνο σας νὰ πεῖτε νὰ ἐνώσω κι ἐγὼ τὴν προσευχὴ
ἀπὸ τὸν τάφο μέσα;

Γιατί θὲ νὰ ξεχάσετε ὅλη τὴν ἱστορία; Σὲ τί σᾶς ἔβλαψε αὐτὴ καὶ θέλετε νὰ σβήσει;

Γιατί θὲ νὰ τὴν κεράσετε μὲ τό νερὸ τῆς λησμονιάς;

Γιατί θέλετε νὰ μοιάσετε μὲ αὐτοὺς πού δὲν μᾶς θέλουν; Ἐμεῖς ἀγωνιστήκαμε νὰ
ζήσετε ἐλεύθεροι κι ὅχι μὲς στὴν μαυρίλα. Πονᾶμε καὶ πονέσαμε καὶ ἐλᾶτε γιὰ νὰ
δεῖτε, ἔγινε ὁ πόνος μᾶς βαθὺς κι ἄλλο δὲν βαστάμε.

Θὰ σηκωθοῦν ἀπὰ οἱ ὀπλαρχηγοὶ κι ὅλοι οἱ λεβέντες τοῦ Μοριά.

Γιατί πικραίνετε ἐσεῖς τόσο τὰ πρόσωπά μας, τὴ μνήμη, τὸν ἀγώνα μας, τῆς
λευτεριάς τὸ αἶμα;

Γιατί δὲν λογαριάζετε, ὅτι ἀγωνισθήκαμε γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἑλλάδα, γιατί μὲ
πεῖσμα αὐτό θέλετε νὰ ξεχνᾶτε;

Συγχωρέστε 'με, γιὰ τοῦτο ποὺ ἀπὸ καρδιάς θέλω νὰ πῶ, ὁ Θεωράκης εἶμαι ἐγὼ,
μὲ εἶπαν Κολοκοτρώνη καὶ βάλτε βάση σὲ δυὸ λόγια ποὺ θὰ πῶ, θὰ 'ναι τὰ
τελευταῖα. Μετὰ μονάχοι σας σκεφθεῖτε καὶ προβληματιστεῖτε μὲ τὸ τραγούδι μου
αὐτό:

«ὦ πατέρες σηκωθεῖτε
καὶ ξανάρθετε σέ ἐμᾶς,
τὰ παιδιά μας γιὰ νὰ δεῖτε,
πόσο δὲν μοιάζουνε μὲ ἐσᾶς».